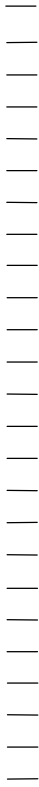

Maatschappijleer (nieuwe stijl en oude stijl)

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examiner. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examiner past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examiner ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examiner en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommitteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg (of berekening) ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 89 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

6 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Antwoordmodel

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Opgave 1 Drugsbeleid

Maximumscore 2

- 1 • Het probleem moet worden opgelost door de overheid. / Er is overheidsbeleid nodig om dit probleem op te lossen 1
- De tekst bericht over een discussie tussen kamerleden en bewoners van wijken met drugsoverlast. De bewoners verwachten van politici aanpak van de overlast van drugsgebruikers 1

Maximumscore 1

- 2 Dit is een vorm van protestparticipatie/conventionele participatie.

Maximumscore 2

- 3 • Electorale participatie: gebruikmaken van het kiesrecht 1

Afhankelijk van het antwoord op vraag 2 (één van de volgende): 1

- Conventionele participatie, voorbeeld: (persoonlijk) contact met autoriteiten, politici, afgevaardigden, partijen, belangenorganisaties en/of massamedia (ingezonden brief in de krant).
- protestparticipatie/onconventionele participatie, voorbeeld: protestacties / demonstraties / bezetting overheidsgebouw

Maximumscore 4

- 4 • Barrière 1. (H)Erkennen van problemen/wensen als politieke problemen: bewoners en actievoerders brengen hun klachten naar voren op een themamiddag met politici.
- Barrière 2. Vergelijken en afwegen van wensen:
Kamerlid stelt vragen aan minister over aanpak drugsoverlast. / Debat in de Tweede Kamer over drugsoverlast. / Kabinet komt met voorstel om extra geld te besteden voor jeugdopvang, buurthuizen.
- Barrière 3. Beslissen over problemen: het parlement neemt voorstellen aan om drugsoverlast aan te pakken in bepaalde steden
- Barrière 4. Besluiten uitvoeren: ambtenaren voeren beleid van de minister uit om drugsoverlast in de steden aan te pakken.

per juiste fase in combinatie met juist voorbeeld van actor

1

Opgave 2 Drugskoeriers**Maximumscore 1**

- 5 seponeren

Maximumscore 2

- 6 Vervolgung is niet in het algemeen belang: door gebrek aan celruimte en capaciteitsproblemen bij de rechtbanken moeten keuzes gemaakt worden.

Maximumscore 2

- 7 Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Als een verdachte minderjarig is, zal hij/zij in de meeste gevallen voor de kinderrechter verschijnen.
  - Als een minderjarige wordt veroordeeld dan kan hij/zij in een jeugdgevangenis komen en niet in een strafgevangenis.
  - De maximale straffen zijn voor minderjarigen minder hoog.

per juist antwoord

1

Maximumscore 1

- 8 • uitvoerende macht
• wetgevende macht
• rechterlijke macht

Opmerking

Alleen 1 punt toekennen indien alle drie goed.

Maximumscore 3

- 9 • Uitvoerende macht
Minister van Justitie/Het kabinet is politiek verantwoordelijk voor de uitvoering van het criminaliteitsbeleid. / De minister is verantwoordelijk voor het waarborgen van de rechtsorde.
Door druk uit de samenleving, het parlement en de ministerraad/de minister-president komt de minister van Justitie met maatregelen
- Wetgevende macht
Het parlement en de regering maken wetten waarin wordt bepaald wat strafbaar is.
De minister van Justitie heeft een wetsvoorstel (de Noodwet) opgestuurd naar de Tweede Kamer
- Rechterlijke macht
Er komt een rechtbank op Schiphol. De rechters dienen te beoordelen of de aangehouden bolletjesslikkers zich al dan niet hebben schuldig gemaakt aan strafbare feiten

1

1

1

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 4

- 10 • Enerzijds wordt van de minister verwacht dat hij met oplossingen komt voor het probleem van de drugskoeriers / dat hij ervoor zorgt dat de wetsovertreders voor de rechter komen
Gegeven uit de tekst: 1
- De minister komt met een noodwet om drugskoeriers op te sluiten in speciale gevangenissen 1
- Anderzijds dient de overheid/de minister in het wetsvoorstel de rechten van de gedetineerden te waarborgen
Gegeven uit de tekst: 1
- De Raad van State vindt dat het wetsvoorstel de grondrechten van de gedetineerden aantast: bijvoorbeeld recht op geestelijke verzorging; recht op briefgeheim 1

Maximumscore 4

- 11 eens met de minister
Voorbeeld van een goed antwoord is:
- Groepsopsluiting zal mogelijke nieuwe delinquenten *afschrikken* en herhaling van delinquentie voorkomen 2
- Bovendien garandeert groepsopsluiting de mogelijkheid dat er meer verdachten en veroordeelden opgesloten worden, met andere woorden een betere *beveiliging van onze samenleving* tegen criminaliteit
of 2
- niet eens met de minister
Voorbeeld van een goed antwoord is:
- Groepsopsluiting zal *resocialisatie* bemoeilijken. De onderlinge beïnvloeding van delinquenten wordt groter en verhindert daardoor de resocialisatie 2
- Ook zal in Nederland (gezien die praktijk in de Nederlandse Antillen) een drugskoerier uit de Antillen zich mogelijk niet laten *afschrikken* door het vooruitzicht van eventuele groepsopsluiting 2

Opgave 3 Media in ontwikkeling

Maximumscore 2

- 12 Technologische ontwikkelingen
- internet en 1
- digitale televisie/digitalisering 1

Maximumscore 4

- 13 twee van de volgende:
- Uitgangspunt pluriformiteit
Voorbeeld van een goed antwoord is:
Nieuwe diensten zoals themakanalen/nieuwszender kunnen de pluriformiteit versterken indien deze een uitbreiding geven aan de diversiteit in informatie en tot stand komen door de verschillende omroeporganisaties/zendgemachtigden.
- Uitgangspunt democratie
Voorbeeld van een goed antwoord is:
Een democratische samenleving is gebaat bij massamedia die het publiek goed informeren over de politieke besluitvorming en kritisch volgen. Een nieuwe dienstverlening als een continue nieuwszender kan daaraan een bijdrage leveren.

Antwoorden	Deel- scores
<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt uitingsvrijheid Voorbeeld van een goed antwoord is: Voor een goed functionerende democratische samenleving is vrijheid van meningsuiting essentieel. De overheid wil er voor zorgen dat deze uitingsvrijheid ook gerealiseerd kan worden. Nieuwe diensten als ‘continue nieuwsformule’ of ‘multimediale nieuwsgaring’ kunnen de mogelijkheden tot uitingsvrijheid vergroten. <p>per juist antwoord</p>	<u>2</u>
Maximumscore 2	
<p>14 ☐ kenmerken van massacommunicatie die ook gelden voor internet (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> • De boodschap is bedoeld voor een publiek dat in principe onbekend is aan de zender en dat groot in aantal is. • draagt bij aan de openbaarheid van informatie / vorming publieke opinie • geen fysieke nabijheid zender - ontvanger • Bij de bepaling van inhoud en vorm van de publieke boodschap zijn meerdere mensen betrokken. / het verzorgen van internet gebeurt door een relatief complexe organisatie • gebruikmaking van technische hulpmiddelen <p>per juist kenmerk</p>	<u>1</u>
Maximumscore 1	
<p>15 ☐ Bij internet bestaat (meer dan bij de traditionele media) de mogelijkheid tot meerzijdige communicatie / tot mogelijkheden om direct te reageren op boodschappen / feedback-mogelijkheden.</p>	
Maximumscore 2	
<p>16 ☐ Nederland kent (vanaf 1989) een zogeheten duaal omroepbestel, dat wil zeggen dat er sprake is van zowel publieke als commerciële omroepen. De netprofilering bij de publieke omroep moet ervoor zorgen dat de publieke omroeporganisaties in totaal of de netten van de publieke omroep afzonderlijk meer bekeken worden / hun marktaandeel kunnen vasthouden (ongeveer 40%) / beter kunnen concurreren met de commerciële zenders.</p>	
Maximumscore 2	
<p>17 ☐ Via kijk- en luisteronderzoek / de kijk- en luistercijfers, kan worden vastgesteld hoeveel mensen naar de programma's kijken / kan worden vastgesteld of het marktaandeel per net (Nederland 1, 2, en 3) behouden blijft dan wel stijgt.</p>	
Maximumscore 2	
<p>18 ☐ • amusementsfunctie / bieden van ontspanning en verstrooiing</p> <p>• sociale functie ('mee kunnen praten')</p>	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 4	
<p>19 ☐ • Informatiefunctie / functie voor de democratische besluitvorming</p> <p>Als jongeren geen interesse hebben voor informatieve / journalistieke programma's zijn ze minder goed geïnformeerd over het reilen en zeilen van de democratie</p>	<u>2</u>
<p>• Socialiserende functie / cultuuroverdracht</p> <p>Jongeren ontwikkelen geen belangstelling en waardering voor 'journalistiek, cultuur en kwaliteitsamusement'</p>	<u>2</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
20 ☐ - politiek-juridische benaderingswijze voorbeeld van een goed antwoord:	
• Regel 43-45: over de concessiewetgeving; hierbij komt duidelijk de wetgevende en de uitvoerende rol van de overheid aan bod	<u>1</u>
- sociaal-culturele benaderingswijze voorbeeld van een goed antwoord:	
• Regel 54-58: over de belangstelling van jongeren voor journalistieke programma's en cultuur; het gaat hierbij om betrokkenheid en interesses van jonge kijkers	<u>1</u>
- sociaal-economische benaderingswijze voorbeeld van een goed antwoord (één van de volgende):	<u>1</u>
• Regel 1-3: over de investeringen in internet; het gaat om financiële beslissingen van de publieke omroep in de toekomst	
• regel 69-75 over de mediabegroting; het gaat over de financiering van de publieke omroep / financieel-economische belangen of positie van de omroep	

Opgave 4 Massamedia: de Kijkwijzer en overheidssteun aan kranten

Maximumscore 3

- 21 Voorbeeld van een goed antwoord is:
De selectieve-perceptietheorie gaat ervan uit dat mensen/kinderen de media-inhouden zodanig interpreteren dat zij passen bij hun opvattingen en ideeën. / Er is sprake van selectieve waarneming en verwerking op grond van het referentiekader. Als de inhouden niet overeenkomen met het referentiekader/waarden en normen of interesse van de kinderen dan zullen ze minder gevoelig zijn voor die inhouden / of andersom als de inhouden aansluiten bij het referentiekader van kinderen dan zullen ze gevoeliger zijn voor die inhouden.

Maximumscore 1

- 22 Het argument dat de pluriformiteit van de pers zoveel mogelijk in stand moet worden gehouden.

Maximumscore 1

- 23 De schrijvende pers is ontstaan op basis van de vrije ondernemingsgewijze productie. / De pers heeft zich ontwikkeld langs de lijnen van het marktmechanisme. / De kranten laten zich leiden door het marktprincipe. Daarin past geen overheidsbemoediging.

Maximumscore 1

- 24 Volgens de Grondwet bestaat er vrijheid van meningsuiting. Iedereen mag zeggen en publiceren wat hij/zij wil (behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet).

Opgave 5 De politieke besluitvorming over de euthanasiekwestie

Maximumscore 2

- 25 • De NVVE heeft een permanent karakter: "NVVE bestaat al meer dan 25 jaar" 1
- De NVVE heeft een professionele organisatie, die service verleent aan leden en belangstellenden (bijvoorbeeld één van de volgende citaten): "bureau met 23 personen en door het hele land 110 vrijwilligers" / "uitgave van wilsverklaringen, waaronder de euthanasieverklaring, het behandelverbod etc." / "Ledenondersteuningsdienst, persoonlijk advies en informatie" 1

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
26 ☐ twee van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> • liberalisme • sociaal-democratie / socialisme • sociaal-liberalisme (D66) <p><i>Opmerking</i> <i>Ook goed: pragmatisme.</i></p> <p>per juiste politieke stroming</p>	<u>1</u>
Maximumscore 2	
27 ☐ Verklaring <ul style="list-style-type: none"> • Deze stromingen hechten veel belang aan de individuele vrijheid en verantwoordelijkheid • Zij bepleiten een scheiding tussen kerk en staat / laten zich niet leiden door de Bijbel als richtsnoer voor politiek handelen 	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 3	
28 ☐ Voorbeelden van vormen van politieke beïnvloeding zijn (drie van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> • lobbyen bij partijen en politici • beïnvloeding van de publieke opinie via de media • voeren en ondersteunen van juridische procedures • voeren van acties/demonstraties • proberen politici op belangrijke posities in de vereniging te krijgen (in verband met contacten in Den Haag) <p>per juiste vorm van politieke beïnvloeding</p>	<u>1</u>
Maximumscore 2	
29 ☐ eigen machtsbronnen (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> • het aantal leden: de NVVE heeft veel leden (104.000 leden volgens tekst 7) • de financiële middelen (contributie van de leden) • een (professionele) organisatie (bureau met 23 personen volgens tekst 7) • deskundige medewerkers (geven advies, informatie, hebben strijd geleverd etc. volgens tekst 7) <p>per juiste machtsbron</p>	<u>1</u>
Maximumscore 2	
30 ☐ • Er is brede steun onder de bevolking voor de opvatting van de NVVE voor het recht op euthanasie. Zie tekst 6 • Een meerderheid in de Tweede Kamer is voor de opvatting van de NVVE voor het recht op euthanasie. Zie tekst 8, regels 1-4 / De ministers die het wetsvoorstel hebben ingediend, zijn van het kabinet Kok-2, een kabinet zonder CDA. Zie tekst 10, regels 45-48	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
31 ☐ • Conversie: omzetten van eisen/wensen in een bindend besluit • De actiegroep <i>Schreeuw om leven</i> stuurt een brief naar de Eerste Kamer nadat de Tweede Kamer het wetsvoorstel over euthanasie heeft aangenomen. Nu moet de Eerste Kamer nog beslissen over het wetsvoorstel	<u>1</u> <u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
32 ☐ <i>A</i> Regering: wetgevende taak De regering is met een nieuw wetsvoorstel over de euthanasie gekomen	<u>1</u>
<i>B</i> Parlement: medewetgevende taak De Tweede Kamer en de Eerste Kamer hebben / De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel over de euthanasie goedgekeurd	<u>1</u>
Maximumscore 3	
33 ☐ CDA, ChristenUnie (fusie van GPV en RPF) / GPV / RPF en SGP per juiste partij	<u>1</u>
Maximumscore 2	
34 ☐ Deze partijen laten zich leiden door de Bijbel als richtsnoer van politiek handelen. Zij vinden dat het de mens niet gegeven is de voorschriften van God naast zich neer te leggen. Zij willen dan ook niet meewerken aan het tot stand komen van wetten die in hun ogen indruisen tegen de goddelijke voorschriften.	
Maximumscore 2	
35 ☐ Uitspraken/arresten van de Hoge Raad leiden tot jurisprudentie. Het belang is dat rechters van de lagere rechtbanken zich houden aan de uitspraken van de Hoge Raad over hoe de wet dient te worden geïnterpreteerd.	
Maximumscore 2	
36 ☐ Onderzoeken of er strafrechtelijke feiten hebben plaatsgevonden. / Het strafrechtelijk handhaven van de rechtsorde. / Het opsporen van strafbare feiten.	
Maximumscore 2	
37 ☐ • Een meerderheid van de samenleving / veel mensen vonden euthanasie niet strafwaardig • Toch was jarenlang (tot 2001) euthanasie strafbaar dat wil zeggen volgens de wet verboden (strafbaarheid van gedrag)	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
38 ☐ • informatiefunctie Voorbeeld is tekst 10: geeft informatie over de ontwikkeling van het euthanasievraagstuk en de rol van de overheid • commentaarfunctie Tekst 11 geeft het commentaar weer van (de redactie van) de Volkskrant over de nieuwe euthanasiewet	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
39 ☐ <i>A</i> • In Nederland kun je tegen betaling een eind laten maken aan je leven (regels 1-3 in tekst 11) <i>B</i> • Dit is een voorbeeld van beeldvorming van het gedrag van leden van een groep/land die sterk generaliserend/vereenvoudigend is	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 3	
40 ☐ drie van de volgende elementen van de Nederlandse cultuur: openheid, ‘alles is bespreekbaar’, ‘gemakkelijk terzijde schuiven van morele kwesties’, poldermodel, streven naar consensus, pragmatisme per juist element	<u>1</u>

Einde